

Afscheid nemen in tijden van corona: 'Soms zijn die intieme uitvaarten onverwacht mooi'

Maaïke Borst • 12 april 2020, 08:15 • Groningen

Aangepaste uitvaarten in tijden van corona zijn soms onwonderlijk. Afstand houden in rouw is tegennatuurlijk. Maar soms is een intiem afscheid ook juist onverwacht mooi. Verslag van de week van uitvaartbegeleiders Ellen Nooren, Anita Buikstra en Yvonne van Eijck van Ellen Nooren Uitvaartverzorging.

Maandag 6 april

Dit wordt een zware dag. Anita Buikstra heeft twee uitvaarten op haar programma staan: afscheid van een doodgeboren kindje en een vrouw die zichzelf van het leven benam.

Het baby'tje stierf vorige week op de kraamafdeling van het Wilhelmina Ziekenhuis in Assen. De ouders wilden dat Anita kwam. Ze moest door de triagetent, waar haar gezondheid werd gecontroleerd en ze werd ondervraagd over haar sociale contacten. Het ziekenhuis, waarvan iedereen wist hoe er op de intensive care werd gestreden, was verder stil en bijna verlaten. Op de kraamafdeling was de familie in shock.

Het verdriet is zo immens, dat de uitvaart hoe dan ook in kleine kring was geweest.

Coronamaatregelen verbieden grote bijeenkomsten, ook bij het afscheid nemen van overleden dierbaren. Maar die spelen hier niet de hoofdrol, en ook niet bij de tweede uitvaart van die dag. De vrouw die zelf voor haar einde koos had geen speciale wensen, de familie houdt de ceremonie klein. Een bos tulpen, een kaars die opa maakte. Het afscheid is gewoon thuis.

Ook de uitvaart van het baby'tje is thuis. Voordat Anita het kindje naar het crematorium brengt, omhelst een goeie vriendin de moeder stevig. Dat mag niet, dat weet Anita ook, maar wat moet je?

Dinsdag 7 april

Vandaag is de uitvaart van de eerste coronapatiënt waar Ellen Nooren Uitvaartverzorging mee te maken heeft. De vrouw, begin zestig, lag op de intensive care aan de beademing. Haar toestand was stabiel maar kritiek. Verpleegkundigen hadden contact met de familie via Facetime en de telefoon. Ze mochten niet op bezoek. Totdat het misging. Een complicatie werd haar fataal. De familie kon komen. In beschermende pakken en achter glas zagen zij hun geliefde sterven.

Uitvaartverzorgster Yvonne van Eijck was door eerder leed al betrokken geweest bij de familie. De situatie was voor iedereen nieuw: voor Yvonne, voor het crematorium, voor degenen die de laatste verzorging van het lichaam doen. Hoe ga je om met een overleden coronapatiënt? Eerst stelde het RIVM dat een overledene nog 24 uur besmettelijk is, later drie dagen. De zus wilde graag helpen bij de verzorging. Ze belden stad en land af om beschermende kleding voor haar te regelen en aan de eisen te voldoen.

Yvonne werkt met een mondkapje om en handschoenen aan. De kist blijft dicht. Ze zou de zus van de gestorven vrouw graag een knuffel geven. Ze doet het niet.

Woensdag 8 april

Ellen Nooren heeft na een hectische periode de zaken weer grotendeels op orde. Terwijl Anita en Yvonne de afgelopen weken de uitvaarten hebben gedaan, was zij op haar thuishkantoor fulltime bezig om zicht te krijgen en houden op de regelgeving die soms per dag wijzigde. Nieuwe maatregelen van het RIVM, updates van crematoria, voorschriften van de GGD. Ze coördineerde en communiceerde zodat de anderen veilig en in kalmte konden werken.

Eerst mochten er nog honderd mensen op een uitvaart zijn, toen vijftig, nu dertig. Hoe kies je? Ze maken mee dat families met veel zorg dertig mensen uitnodigen en dat er veertien niet komen – uit angst voor besmetting.

De stoelen in de aula's staan anderhalve meter uit elkaar. Zelfs familie mag elkaar daar niet aanraken. Soms maakt dat mensen boos. Ze zijn aan het rouwen, willen elkaar aanraken, vasthouden en steunen. Ze hebben niet altijd boodschap aan corona.

Maar het mag niet. En de uitvaartverzorgers moet daarop toezien. Hoe tegennatuurlijk het ook is.

Donderdag 9 april

Op verzoek van een klant maakt Ell en twee kostenbegrotingen: eentje voor als de coronamaatregelen nog gelden, eentje voor als er meer gasten mogen komen en ook catering weer kan. Wanneer dat zal zijn? Niemand die het weet.

Weer gaat de telefoon. Veel mensen zitten met vragen, of willen alvast een voorgesprek. Er heerst angst, merkt Ellen. Eén vrouw vraagt of ze euthanasie kan krijgen als ze besmet blijkt met Covid-19. Ze behoort tot de risicogroep en wil niet sterven zoals ze hoort dat mensen nu sterven.

Zelf zijn Ellen, Yvonne en Anita niet bang. Misschien, denkt Ellen, komt dat omdat ze altijd werken met de dood. De afwegingen zijn wel lastig. Gaan ze nog bij mensen langs? Naar het ziekenhuis? Hoe ga je om met een coronapatiënt? Ze hebben een grote verantwoordelijkheid voor hun klanten.

Het goede nieuws van deze week is: door de toename van testcapaciteit kunnen ook de uitvaartverzorgers zich bij klachten laten testen. En reken maar dat ze dat gaan doen.

Vrijdag 10 april

In de familie-aula van het crematorium staan op de voorste rij drie bankstellen, uit elkaar geplaatst. Op elk bankstel zitten twee mensen, allebei aan het uiteinde. Ze drinken geen koffie, want catering in het crematorium is verboden.

De overledene waarvan hier onder begeleiding van Yvonne afscheid wordt genomen was bijna 90 jaar oud, ook zonder corona zou het afscheid sober zijn geweest. Geheel volgens de wens van de overledene.

Afscheid in tijden van corona kan ook onverwacht waardevol zijn, ziet Yvonne. Vaak kan het thuis, of in de tuin, en is het informeel en intiem. Zoals dinsdag, bij de uitvaart van een oudere man waar normaal naar verwachting honderden mensen waren geweest. Dertig personen kiezen was ondoenlijk, dus besloot de naaste familie het afscheid alleen met elkaar te houden.

Ze zaten met zijn veertien in een kring in een kleine zaal van het crematorium. Er was geen strak programma – wel afstand – iedereen sprak vrijuit en ongedwongen over vader en opa.

„Het was zo intiem”, zei de familie na afloop tegen Yvonne. „Misschien was het wel mooier dan wanneer er tweehonderd mensen waren gekomen.”

Bron:

<https://www.dvhn.nl/groningen/Afscheid-nemen-in-tijden-van-corona-Soms-zijn-die-intieme-uitvaarten-onverwacht-mooi-25556126.html>